vers VO OR vers

LEZING 8
83 MINUTEN

LEVITICUS

18-20

Gods heiligheid als grond voor seksuele moraal en het omgaan met je naaste.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/leviticus/18-20

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Heiligheidswetten in Leviticus 18–20	4 min	5
2	Uitdrukkingen voor seksuele omgang	6 min	6
3	Gods geboden boven de gewoonten van volken	2 min	11
4	Het lichaam behoort aan Christus	3 min	12
5	Bloedverwantschap en de eenheid van man en vrouw	3 min	14
6	De huwelijken van Abraham en Mozes' ouders	4 min	15
7	Verboden relaties binnen de familie	3 min	17
8	Kinderoffers aan Molech	2 min	20
9	Het verbod op seks tussen mannen	2 min	21
10	Man en vrouw geschapen voor voortplanting	3 min	22
11	Het huwelijk en godvruchtig nageslacht	2 min	24
12	Seksueel genot en geboortebeperking	4 min	25
13	Genot losmaken van het doel van seks	2 min	27
14	Seksuele moraal, verwantschap en overspel	4 min	27

15	Het land spuugt zijn bewoners uit	2 min	29
16	Voorwaarden bij Gods beloften en oordelen	3 min	31
17	Israëls landbezit vereist verbondstrouw	2 min	33
18	Heilig leven en voedsel voor de armen	3 min	34
19	Eerlijkheid en rechtvaardige behandeling	3 min	36
20	Je naaste en je vijanden liefhebben	3 min	38
21	Vreemdelingen helpen en wrok uitspreken	4 min	41
22	Vermenging als beeld van onheiligheid	3 min	43
23	Seks met een verloofde slavin	3 min	45
24	Vruchtbomen en verboden heidense gebruiken	3 min	46
25	Respect voor ouderen en eerlijke handel	4 min	49
26	Doodstraf en uitsluiting uit het volk	3 min	51
27	Doodstraffen voor seksuele overtredingen	2 min	53
28	Uitsluiting en kinderloosheid als straf	2 min	54
29	Een heilig volk en de ernst van de straffen	3 min	55
	Om verder te lezen		57

1

Heiligheidswetten in Leviticus 18–20

Wanneer we bij Leviticus 18 komen, beginnen we aan een nieuw, op zichzelf staand gedeelte. Er zijn verschillende manieren waarop we dat weten. Hoofdstuk 1 tot en met 7 vormden één geheel, omdat ze de vijf offers behandelden. Daarna was dat onderwerp afgerond. Hoofdstuk 8 tot en met 10 vormden één geheel, omdat ze gingen over de wijding van de priesters en het begin van hun bediening. Daarna was ook dat afgerond. Hoofdstuk 11 tot en met 15 vormden één geheel, omdat ze allemaal over één ding gaan: ceremoniële reinheid.

Zo vormen ook hoofdstuk 18 tot en met 20 één geheel, en verschillende dingen laten ons dat zien. Eén daarvan is dat het gedeelte een formeel begin en een formele afsluiting heeft. Het formele begin staat in hoofdstuk 18, vers 1 tot en met 5. Dat is een inleiding op dit gedeelte. De formele afsluiting staat in hoofdstuk 20, vers 22 tot en met 26. Eigenlijk lijkt vers 27 in hoofdstuk 20 daar een beetje buiten te vallen. Maar er is een formele afsluiting van dit gedeelte aan het einde van hoofdstuk 20 en een formeel begin in hoofdstuk 18.

Iets anders wat duidelijk maakt dat dit één geheel is, is dat hoofdstuk 18 begint met een opsomming van een aantal zonden die verboden zijn. Hoofdstuk 20, aan het einde van dit gedeelte, herhaalt veel van die zonden, maar vermeldt daarbij welke straf ervoor moet worden opgelegd. Zo is de cirkel rond. Hoofdstuk 18 spreekt over deze zonden. Hoofdstuk 19 slaat een andere richting in en spreekt over allerlei verschillende dingen. Hoofdstuk 20 komt terug op deze zonden en andere soortgelijke zonden. Het vertelt in wezen welke straf daarop staat, en dat ontbreekt bij de eerste opsomming in hoofdstuk 18. Zo rondt het dit hele gedeelte af.

Nog iets is dat de uitspraak ‘Ik ben Jahweh’ in het boek Leviticus 45 keer voorkomt, en daarvan 24 keer in deze drie hoofdstukken. Het is als een thema dat door deze drie hoofdstukken heen geweven is, dichter dan waar ook in het boek. De overige 21 keer dat die uitspraak voorkomt, zijn verspreid over 24 verschillende hoofdstukken. Maar

hier hebben we er in drie hoofdstukken 24, meer dan de helft van alle keren dat die uitspraak in het hele boek voorkomt. Daardoor ligt er een sterke nadruk op dat ene thema. Dit zijn wetten voor het morele leven van het volk.

Toen we bij hoofdstuk 17 kwamen, kwamen we bij een natuurlijke scheiding in het boek Leviticus. Aan het begin, toen we het boek inleidden, zei ik dat als we het boek in twee gedeelten zouden verdelen, hoofdstuk 1 tot en met 16 in grote lijnen het ene gedeelte zou vormen, en hoofdstuk 17 tot en met 27 het andere. Hoofdstuk 1 tot en met 16 hebben te maken met verzoening en reinheid, terwijl hoofdstuk 17 en de volgende hoofdstukken over heiligheid gaan.

Hoofdstuk 17 ging, zoals we zagen, over de heiligheid of het heilige karakter van het bloed. Maar hoofdstuk 18 tot en met 20 bevatten de heiligheidswetten voor het volk: hoe zij moeten leven om morele reinheid en heiligheid te bewaren. Daarna, in hoofdstuk 22 en 23, zal de heiligheid van de priesters worden behandeld. Vervolgens komen er heilige feesten en andere heilige dingen aan bod. Maar hier, in hoofdstuk 18 tot en met 20, staan, zouden we kunnen zeggen, de heiligheidswetten voor het volk. Dat verschilt van wat later komt: de heiligheidswetten voor de priesters en dergelijke.

2

Uitdrukkingen voor seksuele omgang

Hoofdstuk 18 is bijna helemaal gewijd aan het onderwerp seksuele moraal en aan het opsommen van bepaalde seksuele relaties die verboden zijn. De meeste daarvan hebben te maken met relaties met naaste familieleden. Een belangrijk aandachtspunt hier is dus wat we gewoonlijk incest zouden noemen: mensen die seksuele omgang hebben met iemand die te nauw aan hen verwant is.

De gedragingen die genoemd worden, hebben steeds betrekking op seksueel gedrag, hoewel er in dit gedeelte verschillende termen worden gebruikt. De uitdrukking die het vaakst wordt gebruikt, van vers 6 tot en met vers 19, is dat iemand de naaktheid van bepaalde personen niet mag ontbloten. ‘De naaktheid ontbloten’ is een hebraïsme dat eenvoudig betekent dat je seks met hen hebt. Ik neem aan dat men ervan uitgaat dat mensen zich niet samen uitkleden, tenzij ze seks gaan hebben.

De formulering over het ontbloten van iemands naaktheid is meestal gericht tot een man en heeft betrekking op het ontbloten van de naaktheid van een vrouw. Het gaat hier om zijn zus, zijn stiefmoeder, zijn tante of iemand anders. Men gaat ervan uit dat de man een seksuele relatie met een vrouw begint, en dat begint met het ontbloten van haar naaktheid. Die uitspraak, 'U mag de naaktheid van … niet ontbloten', waarna je invult om wie het gaat, is eigenlijk de vaste formulering voor de meeste verzen in dit gedeelte.

Maar er zijn andere woorden of uitdrukkingen die hetzelfde betekenen. De uitdrukking 'een vrouw nemen' duidt bijvoorbeeld waarschijnlijk op met haar trouwen, hoewel dat misschien niet zo is. Het kan ook gewoon betekenen dat je haar bij je in bed neemt, denk ik.

(Vertalersnoot: de spreker bespreekt de Engelse formulering 'take a woman'. De hier aangehaalde Nederlandse Bijbeltekst gebruikt 'tot vrouw nemen', wat uitdrukkelijk op trouwen duidt.) Hier worden zowel het huwelijk als buitenechtelijke relaties met zulke vrouwen verboden.

Het nemen van een vrouw wordt bijvoorbeeld genoemd in vers 17 van hoofdstuk 18, waar staat:

Je mag een vrouw en haar dochter niet naakt zien en ook geen seks hebben met de dochter van haar zoon of de dochter van haar dochter.

Nemen en de naaktheid ontbloten zijn hetzelfde. Ook in vers 18:

Je mag ook geen vrouw nemen naast haar zus en seks met haar hebben zolang die zus nog leeft.

We zien dus dat een vrouw nemen en haar naaktheid ontbloten hier synoniemen zijn. Ook de uitdrukking 'een vrouw naderen' wordt op een vergelijkbare manier gebruikt. In vers 6 staat:

Je mag geen seks hebben met een naaste bloedverwant.

En in vers 14 staat:

Je mag de broer van je vader niet naakt zien. Je mag geen seks hebben met zijn vrouw. Zij is je tante.

Ook in vers 19 hebben we het woord ‘naderen’:

> U mag niet naderen tot een vrouw die vanwege haar afzondering onrein is, om haar schaamdelen te ontbloten.
>
> LEVITICUS 18:19

We hebben dus de uitdrukkingen ‘de naaktheid ontbloten’, ‘een vrouw nemen’, ‘tot een vrouw naderen’ en ook, op een paar plaatsen, ‘bij iemand liggen’ of ‘vleselijk bij iemand liggen’.

(Vertalersnoot: met die laatste uitdrukking bespreekt de spreker het Engelse ‘lie carnally with’. Het Nederlandse citaat hieronder gebruikt daarvoor ‘de geslachtsdaad verrichten’ en ‘gemeenschap met haar te hebben’.)

In vers 20 staat:

> U mag niet met de vrouw van uw naaste de geslachtsdaad verrichten om gemeenschap met haar te hebben. Dan verontreinigt u zich met haar.
>
> LEVITICUS 18:20

En in vers 22:

> U mag niet slapen met een mannelijk persoon, zoals u met een vrouw slaapt. Dat is een gruwel.
>
> LEVITICUS 18:22

Bij iemand liggen is duidelijk ook een eufemisme voor seks met die persoon hebben. Dan wordt er in één geval gesproken over ‘paren met’, en dat gaat over betrekkingen tussen mensen en dieren. In vers 23 staat:

> Ook mag u met geen enkel dier de geslachtsdaad verrichten. Dan verontreinigt u uzelf daarmee. Een vrouw mag ook niet vóór een dier gaan staan om ermee te paren. Het is een afschuwelijke schanddaad.
>
> LEVITICUS 18:23

In dit hele gedeelte gaat het over geslachtsgemeenschap, maar er worden verschillende uitdrukkingen gebruikt, en die worden beslist door elkaar gebruikt. Dat ze onderling uitwisselbaar zijn, kun je in sommige gevallen ook zien in hoofdstuk 20, waar deze dingen opnieuw ter sprake komen. Hoofdstuk 20, vers 11 zegt:

> Een man die met de vrouw van zijn vader slaapt, ontbloot de schaamte van zijn vader. Beiden moeten zeker ter dood gebracht worden. Hun bloed rust op henzelf.
>
> LEVITICUS 20:11

Bij iemand liggen en de naaktheid ontbloten zijn dus hetzelfde. Ook in hoofdstuk 20, de verzen 16 en 17, staat:

> Wanneer een vrouw tot welk dier dan ook nadert om ermee te paren, dan moet u de vrouw en het dier doden. Zij moeten zeker ter dood gebracht worden. Hun bloed rust op henzelf. Wanneer een man zijn zuster neemt, of ze nu de dochter van zijn vader of de dochter van zijn moeder is, en hij haar schaamdelen en zij zijn schaamdelen gezien heeft, dan is dat een schande. Zij moeten daarom voor de ogen van hun volksgenoten uitgeroeid worden. Omdat hij de schaamdelen van zijn zuster ontbloot heeft, moet hij zijn ongerechtigheid dragen.
>
> LEVITICUS 20:16-17

Daar heb je het woord ‘naderen’. Vervolgens staat er, in vers 17:

‘En als een man zijn zus als vrouw neemt’ en ‘haar naakt ziet’.

Dat zijn de termen, en ook aan het einde van vers 17 staat:

Hij heeft zijn zus naakt gezien.

Deze uitdrukkingen worden door elkaar gebruikt. Ik zeg dat omdat het misschien niet in elk geval duidelijk is of Hij het over een ander soort handeling heeft. Zijn ze in dit geval alleen maar naakt, terwijl ze in dat andere geval bij elkaar liggen, en in weer een ander geval paren, of vleselijk bij iemand liggen, of tot een vrouw naderen? Of betekent een vrouw nemen alleen maar trouwen, of wat betekent het? Deze termen worden allemaal door elkaar gebruikt. Het gaat dus over seksuele betrekkingen, en het gaat over seksuele betrekkingen binnen of buiten het huwelijk. Dat wil zeggen: elk van deze dingen buiten het huwelijk doen is hoererij. En het zou ook verkeerd zijn om te trouwen met iemand die zo nauw aan je verwant is.

3

Gods geboden boven de gewoonten van volken

Vers 1 zegt dus:

> De HEERE sprak tot Mozes: Spreek tot de Israëlieten en zeg tegen hen: Ik ben de HEERE, uw God. U mag de gebruiken van het land Egypte, waarin u gewoond hebt, niet navolgen, en ook de gebruiken van het land Kanaän, waar Ik u naartoe breng, mag u niet navolgen. U mag niet in hun verordeningen gaan.
>
> LEVITICUS 18:1-3

Nu staan ze hier in de woestijn tussen Egypte en Kanaän. Egypte is waar ze vandaan kwamen; Kanaän is waar ze naartoe gaan. Beide landen hebben heidense culturen en samenlevingen, met hun eigen verdorven vormen van seksueel gedrag. En Hij zegt:

> Spreek tot de Israëlieten en zeg tegen hen: Ik ben de HEERE, uw God. U mag de gebruiken van het land Egypte, waarin u gewoond hebt, niet navolgen, en ook de gebruiken van het land Kanaän, waar Ik u naartoe breng, mag u niet navolgen. U mag niet in hun verordeningen gaan. Mijn bepalingen moet u houden en Mijn verordeningen moet u in acht nemen door daarnaar te wandelen. Ik ben de HEERE, uw God.
>
> LEVITICUS 18:2-4

Dit is heel belangrijk om aan te wijzen, want wanneer christenen anderen ervan proberen te overtuigen dat ze zich op seksueel gebied zedelijk moeten gedragen, gebruiken we vaak allemaal verkeerde argumenten. Bijvoorbeeld wanneer een ouder zijn dochter probeert te leren om niet met een jongen naar bed te gaan als ze met hem uitgaat. Of wanneer we niet-christenen ervan proberen te overtuigen om af te zien van seks, homoseksualiteit of iets anders wat onzedelijk is. We zeggen: ‘Je moet dit niet doen, want je zou zwanger kunnen worden, je zou aids kunnen krijgen, je zou een andere geslachtsziekte kunnen krijgen, je zou emotioneel gekwetst kunnen raken.’ Op al die verschillende manieren doen we een beroep op hun eigenbelang en zeggen we: ‘Je mag je op seksueel gebied niet misdragen, want je zou jezelf op deze verschillende manieren schade kunnen berokkenen.’

Maar God zegt dat niet. God zegt:

Je doet het niet, omdat Ik de Heer ben.

De reden om je op seksueel gebied zedelijk te blijven gedragen, is niet je eigen belang. Het is omdat Jahweh je God is. Het gaat hier om Zijn belang en Zijn karakter.

4

Het lichaam behoort aan Christus

Zo voert Paulus, wanneer hij christenen in 1 Korinthe hoofdstuk 6 aanspoort om zich op seksueel gebied zedelijk te gedragen, hetzelfde argument aan en geen ander. In 1 Korinthe 6 zei Paulus in vers 13 en verder:

> Het voedsel is voor de buik en de buik voor het voedsel, maar God zal zowel het één als het ander tenietdoen. Het lichaam is echter niet voor de hoererij, maar voor de Heere en de Heere voor het lichaam.
>
> 1 KORINTHE 6:13

Dat betekent eenvoudig dat wat je eet een tijdelijke zaak is. Het heeft geen eeuwige betekenis.

> En God heeft niet alleen de Heere opgewekt, maar zal ook ons opwekken door Zijn kracht. Weet u niet dat uw lichamen leden zijn van Christus? Zal ik dan de leden van Christus nemen en die maken tot leden van een hoer? Volstrekt niet! Of weet u niet dat wie zich met een hoer verenigt, één lichaam met haar is? Want die twee, zegt Hij, zullen tot één vlees zijn. Wie zich echter met de Heere verenigt, is één geest met Hem. Vlucht weg van de hoererij. Elke zonde die een mens doet, is buiten het lichaam, maar wie hoererij bedrijft, zondigt tegen zijn eigen lichaam.
>
> 1 KORINTHE 6:14-18

Dit betekent nu niet dat hij zichzelf lichamelijk in de problemen brengt. Het betekent dat hij zondigt tegen zijn lichaam, dat van de Heere is. Hij zondigt tegen de tempel van de Heilige Geest. Want hij zegt:

> Of weet u niet, dat uw lichaam een tempel is van de Heilige Geest, Die in u is en Die u van God hebt ontvangen, en dat u niet van uzelf bent? U bent immers duur gekocht. Verheerlijk daarom God in uw lichaam en in uw geest, die van God zijn.
>
> 1 KORINTHE 6:19-20

Paulus zegt dus dat christenen de immoraliteit van hun cultuur moeten vermijden. De Korinthiërs leefden in een Griekse cultuur die in seksueel opzicht zeer immoreel was. Dat gold voor Korinthe nog sterker dan voor de meeste Griekse steden. En hij zegt dat de reden waarom je niet doet wat zij doen, is dat je een Heere hebt, dat je heilig bent, dat je lichaam een tempel is, dat je lichaam voor de Heere is en dat je deel uitmaakt van het lichaam van Christus. En als je jouw lichaam met dat van een hoer verenigt, verenig je Christus met een hoer. Dit zijn allemaal beweegredenen die Paulus geeft. Let erop dat hij niet zegt: ‘En je zou een geslachtsziekte kunnen oplopen, en je zou in elkaar geslagen kunnen worden door de ex-man van dat meisje’, of iets dergelijks. In wezen is God het argument. Met het oog op God kies je ervoor om binnen de grenzen te blijven van wat Hij zegt dat er gedaan moet worden.

5

Bloedverwantschap en de eenheid van man en vrouw

Hij zegt in vers 4 van hoofdstuk 18:

> Mijn bepalingen moet u houden en Mijn verordeningen moet u in acht nemen door daarnaar te wandelen. Ik ben de HEERE, uw God.
>
> LEVITICUS 18:4

Dat is wat Hij steeds blijft zeggen.

> Mijn verordeningen en Mijn bepalingen moet u in acht nemen. De mens die ze houdt, zal erdoor leven. Ik ben de HEERE.
>
> LEVITICUS 18:5

Dat is de inleiding tot dit gedeelte. Dan begint Hij de eigenlijke regels te geven.

> Niemand mag tot welke bloedverwant van zijn eigen familie dan ook naderen om de schaamdelen te ontbloten. Ik ben de HEERE.
>
> LEVITICUS 18:6

Nu zei ik dat het bij dit ontbloten van iemands naaktheid gaat om een man die een vrouw benadert. Maar hier klinkt het bijna alsof een man een man benadert. Er staat:

Niemand van jullie mag iemand naderen die nauw aan hem verwant is, om zijn naaktheid te ontbloten.

(Vertalersnoot: dit is een letterlijke weergave van de Engelse formulering die de spreker bespreekt. Daarin staan ‘him’ en ‘his nakedness’; het eerder aangehaalde Nederlandse Bijbelcitaat heeft die twee mannelijke voornaamwoorden niet.)

Het gaat om iemand die nauw verwant is aan de man die nadert. De spreker wijst op de mannelijke voornaamwoorden ‘hem’ en ‘zijn’ in deze formulering. Maar dit gaat niet over homoseksualiteit, hoewel dat wel ter sprake komt in vers 22.

Waar dit naar verwijst, is het feit dat je, als je met de vrouw van je vader slaapt, de naaktheid van je vader hebt ontbloot. Als je met de vrouw van je oom slaapt, heb je de naaktheid van je oom ontbloot. Als je met de vrouw van je broer slaapt, heb je de naaktheid van je broer ontbloot. De gedachte is dat de man en zijn vrouw één vlees zijn. Ontbloot je de naaktheid van je stiefmoeder, dan heb je de naaktheid van je vader ontbloot.

Tot je bij vers 22 en vers 23 komt, die over tegennatuurlijke relaties zoals homoseksualiteit en bestialiteit gaan, gaat het eigenlijk over mannen die vrouwen benaderen. Maar soms, als je een vrouw benadert, vooral als zij de vrouw van iemand

anders is, ontbloot je daarmee de naaktheid van die man, van wie zij het lichaam is. Daarom staan er in dit specifieke geval dus twee mannelijke voornaamwoorden.

Zie je, de naaktheid van zijn vrouw is zijn naaktheid, en die ontbloot je als je de naaktheid van zijn vrouw ontbloot.

6

De huwelijken van Abraham en Mozes' ouders

> De schaamdelen van uw zuster, de dochter van uw vader of de dochter van uw moeder, of ze nu in dit gezin of daarbuiten geboren is, hun schaamdelen mag u niet ontbloten.
>
> LEVITICUS 18:9

De reden dat er staat:

de dochter van je vader of de dochter van je moeder is dat het een halfzus zou kunnen zijn. Interessant genoeg zou dit het huwelijk van Abraham met Sara hebben veroordeeld, omdat zij de dochter van zijn vader was. En verderop wordt in vers 12 een regel gegeven dat je de naaktheid van de zus van je vader niet mag ontbloten. Dat zou Mozes' eigen ouders hebben veroordeeld, want Amram en Jochebed waren neef en tante.

We kunnen dus zien dat deze wetten niet uit Mozes' eigen hoofd kwamen. We weten dat Mozes de schrijver hiervan is, maar vanuit zijn eigen gevoelens zou hij ze nooit hebben opgeschreven, om zo zijn eigen ouders te veroordelen en zichzelf tot een onwettig kind te maken. Een huwelijk tussen een neef en een tante zou na deze wet een onwettig huwelijk zijn, en de kinderen zouden kinderen uit ontucht zijn.

Nu was het Mozes' ouders niet verboden om dat te doen, omdat de wet nog niet gegeven was. Daarom was hun huwelijk niet onwettig. En Mozes was geen onwettig kind, maar deze wet zou hem daarna tot een onwettig kind maken. En die zou zelfs Izak tot een onwettig kind maken, omdat hij de zoon was van Abram en Sara, die broer en halfzus waren.

Deze specifieke wetten staan erin en hadden weggelaten kunnen worden. Het huwelijk tussen volle neven en nichten wordt bijvoorbeeld niet genoemd, hoewel trouwen met een volle neef of nicht genetisch gezien vaak niet helemaal veilig wordt geacht. Om de een of andere reden worden volle neven en nichten in deze lijst niet genoemd. Sommige dingen konden dus worden weggelaten. Je zou denken dat Mozes alle gevallen zou weglaten die Abraham en Izak, of Mozes en zijn familie, zouden veroordelen. Maar hij neemt ze juist op. Dat laat zien dat deze wetten oorspronkelijk van God komen, niet van Mozes. Nu werden de eerdere huwelijken die deze normen hadden overtreden natuurlijk niet veroordeeld, omdat de wet nog nooit gegeven was. De kinderen van Adam en Eva moesten allemaal met broers en zussen trouwen. Er was werkelijk niemand anders, en toch was dat niet verkeerd. Het was niet verkeerd dat Abraham met zijn halfzus trouwde. Het was niet verkeerd dat Jakob twee vrouwen had die zussen van elkaar waren, hoewel dat in vers 18 als verkeerd wordt beschouwd.

> Verder mag u niet naast uw eigen vrouw haar zuster tot vrouw nemen. U zou haar krenken door haar schaamte te ontbloten terwijl zij nog in leven is.
>
> LEVITICUS 18:18

Amram en Jochebed, de ouders van Mozes, deden er niet verkeerd aan met elkaar te trouwen, omdat de wet nog niet gegeven was. Maar nu die gegeven is, moet Israël zich aan deze normen houden.

Het feit dat de wet hun gegeven moest worden om hen tot een heilig volk te maken, betekent dat deze normen elders niet werden nageleefd. En we kunnen zien dat ze elders niet werden nageleefd, omdat ze zelfs in de geschiedenis van Israël, zelfs in Mozes' eigen familie, niet werden nageleefd voordat de wet gegeven werd. De wet beperkt seksueel gedrag dus werkelijk tot bepaalde grenzen waar andere samenlevingen zich niet aan hielden, en waar zelfs de Israëlieten zich tot op dat moment niet aan hadden gehouden. En die beperking is bedoeld om hen in hun gedrag af te zonderen van andere volken die deze dingen niet naleefden.

7

Verboden relaties binnen de familie

Dus vers 10:

> De schaamdelen van de dochter van uw zoon of van de dochter van uw dochter, hun schaamdelen mag u niet ontbloten, want zij zijn uw schaamte.
>
> LEVITICUS 18:10

Dat wil zeggen, je kleindochter.

Dat is interessant.

> De schaamdelen van de dochter van de vrouw van uw vader, die bij uw vader geboren is — zij is uw zuster — haar schaamdelen mag u niet ontbloten.
>
> LEVITICUS 18:11

‘De dochter van de vrouw van uw vader’ zou je stiefzus zijn. Maar omdat er staat ‘die bij uw vader geboren is’, zou dat in dit geval je halfzus zijn.

Nu lijkt dat in vers 9 al behandeld te zijn, dus ik weet niet zeker waarom dat apart wordt genoemd.

Vers 12:

> U mag de schaamdelen van de zuster van uw vader niet ontbloten. Zij is een bloedverwante van uw vader.
>
> LEVITICUS 18:12

Ook dat zou iets zijn wat door Mozes' eigen ouders was overtreden.

> U mag de schaamdelen van de zuster van uw moeder niet ontbloten, want zij is een bloedverwante van uw moeder. U mag de schaamte van de broer van uw vader niet ontbloten. U mag niet tot zijn vrouw naderen, zij is uw tante.
>
> LEVITICUS 18:13-14

Daarmee wordt de vrouw van de broer van je vader bedoeld. We hebben het hier over tantes. De zus van je vader, de zus van je moeder of de vrouw van de broer van je vader: ze zijn allemaal je tante. Er staat dus:

Je mag geen seks hebben met zijn vrouw, zij is je tante.

Dat zou het ontbloten van de naaktheid van de broer van je vader zijn.

Vers 15:

> U mag de schaamdelen van uw schoondochter niet ontbloten. Zij is de vrouw van uw zoon, u mag haar schaamdelen niet ontbloten. U mag de schaamdelen van de vrouw van uw broer niet ontbloten. Het is de schaamte van uw broer. U mag de schaamdelen van een vrouw én die van haar dochter niet ontbloten. U mag niet de dochter van haar zoon en ook niet de dochter van haar dochter tot vrouw nemen om haar schaamdelen te ontbloten. Zij zijn bloedverwanten, het is schandelijk gedrag.
>
> LEVITICUS 18:15-17

Je kunt niet met een vrouw en haar dochter trouwen, en je kunt niet tegelijkertijd met een vrouw en haar kleindochter trouwen. Nu veronderstelt dit duidelijk dat één man meerdere vrouwen zou kunnen hebben. Maar er wordt gezegd dat als dat zo is, twee van hen geen zussen mogen zijn, of moeder en dochter, of moeder en kleindochter. Deze dingen zijn verboden.

Vers 18:

> Verder mag u niet naast uw eigen vrouw haar zuster tot vrouw nemen. U zou haar krenken door haar schaamte te ontbloten terwijl zij nog in leven is. U mag niet naderen tot een vrouw die vanwege haar afzondering onrein is, om haar schaamdelen te ontbloten.
>
> LEVITICUS 18:18-19

Dat is natuurlijk haar menstruatie.

> U mag niet met de vrouw van uw naaste de geslachtsdaad verrichten om gemeenschap met haar te hebben. Dan verontreinigt u zich met haar.
>
> LEVITICUS 18:20

8

Kinderoffers aan Molech

Dan volgt in vers 21 het verbod om nakomelingen voor Molech door het vuur te laten gaan.

Hier gaat het opnieuw niet meer rechtstreeks over seksuele immoraliteit, hoewel er wel een verband is. Het gaat hier over de aanbidding van Molech, waarbij mensen hun kinderen door het vuur lieten gaan. Molech was een beeld van de oppergod van de Ammonieten, die in de Bijbel ook Milkom wordt genoemd. Milkom en Molech zijn dezelfde. Hij werd voorgesteld als een beeld, een groot bronzen beeld, en archeologen hebben dit gevonden. Volgens mij had het een geitenkop maar een menselijk lichaam, en de menselijke armen waren bij de ellebogen naar voren uitgestrekt, met de handpalmen omhoog. En dit is een hol beeld. Ze maakten er een vuur in, totdat het roodgloeiend was. Dan legden ze levende baby's in de handen van het roodgloeiende beeld, en die verbrandden levend.

Nu zou je natuurlijk denken dat het geschreeuw van dat kind het medelijden van de aanbidders zou opwekken en de hele ervaring voor hen zo'n beetje zou bederven. Maar geen zorgen, er was een muziekgroep bij. Zodra ze de baby in de armen van het brandende beeld legden, begon de muziekgroep dus harde muziek te spelen om het gehuil van de baby te overstemmen. En de mensen hielden een seksuele orgie voor het beeld. Zo aanbaden de heidenen. En dan vraag je je af waarom God zei dat de Kanaänieten uitgeroeid moesten worden. Dit was hun manier om hun god te aanbidden. Dat wordt genoemd: je zonen voor Molech door het vuur laten gaan. Dat is een uitdrukking die vaak in het Oude Testament wordt gebruikt. Hier wordt het verboden. Het houdt niet rechtstreeks verband met seksuele immoraliteit, hoewel het hele ritueel van de aanbidding van Molech natuurlijk wel een orgie omvatte. Daarom komt het hier ook ter sprake.

9

Het verbod op seks tussen mannen

Dan vers 22:

> U mag niet slapen met een mannelijk persoon, zoals u met een vrouw slaapt. Dat is een gruwel.
>
> LEVITICUS 18:22

Dat is behoorlijk duidelijk. Er zijn mensen die zeggen dat de homoseksualiteit die in het Oude Testament en in het Nieuwe Testament verboden wordt, die rituele homoseksualiteit is die in de heidense tempels werd bedreven. Daar werden jongensprostitués en vrouwelijke prostituees gebruikt bij de aanbidding van heidense goden. Of ze zeggen dat dit verwijst naar de Romeinse gewoonte — niet hier, maar in het Nieuwe Testament, waar homoseksualiteit wordt verboden — dat mannen er een jongen op na hielden, een jongen als minnares, bij wijze van spreken. En dat is duidelijk uitbuiting van een kind.

Vaak zullen degenen die homoseksualiteit proberen te rechtvaardigen, en toch niet willen klinken alsof ze tegen de Bijbel zijn, zeggen dat wanneer je in de Bijbel over homoseksualiteit leest, het niet echt gaat over toegewijde, liefdevolle, langdurige,

monogame relaties tussen mensen van hetzelfde geslacht. Het gaat over bepaalde vormen van misbruik, vooral van jongens, in Bijbelse tijden. Nou, de Bijbel had dat kunnen zeggen als dat ermee bedoeld werd. Maar wat er staat, is:

Je mag niet met een man naar bed gaan zoals met een vrouw.

Let erop dat wat hier verboden wordt, iets is wat met een vrouw niet verboden zou zijn. Als een man op een bepaalde manier bij een vrouw ligt, onder geoorloofde omstandigheden, is dat niet verkeerd. Maar hetzelfde doen tussen personen van het mannelijk geslacht is altijd verkeerd. Er staat niet jongens; er staat personen van het mannelijk geslacht.

10

Man en vrouw geschapen voor voortplanting

De reden voor deze wet is volgens mij dezelfde als voor de volgende, in vers 23:

> Ook mag u met geen enkel dier de geslachtsdaad verrichten. Dan verontreinigt u uzelf daarmee. Een vrouw mag ook niet vóór een dier gaan staan om ermee te paren. Het is een afschuwelijke schanddaad.
>
> LEVITICUS 18:23

Je zou denken dat hun dat niet verteld hoefde te worden, vind je niet? Maar dat laat je zien hoe het met de zeden van de heidenen gesteld was, dat God moest zeggen: ‘Nou, doe dat niet.’ Ik zou er nooit aan gedacht hebben om dat te doen. Maar sommige mensen dachten er wel aan om dat te doen en deden het ook. Daarom moet het verboden worden, om zeker te weten dat ze weten dat het niet in orde is.

In beide gevallen is mijn opvatting dat God seksuele betrekkingen tussen mensen in de eerste plaats heeft ingesteld met het oog op nageslacht. Toen God zei:

> Ook zei de HEERE God: Het is niet goed dat de mens alleen is; Ik zal een hulp voor hem maken als iemand tegenover hem.
>
> GENESIS 2:18

maakte Hij geen andere man voor hem om een vriend te zijn, want dan zou het nog steeds niet goed zijn. Wat zou er niet goed zijn? Ze zouden geen kinderen kunnen krijgen. Mannen kunnen met andere mannen geen kinderen krijgen. En waarvoor God de mensheid gemaakt heeft, is:

> En God zegende hen en God zei tegen hen: Wees vruchtbaar, word talrijk, vervul de aarde en onderwerp haar, en heers over de vissen van de zee, over de vogels in de lucht en over al de dieren die over de aarde kruipen!
>
> GENESIS 1:28

Het is niet goed dat een man alleen is, omdat hij dat niet alleen kan doen. Sterker nog, hij kan dat niet met een dier en hij kan dat niet met een andere man. Hij kan dat alleen met:

een helper die bij hem past zoals de Bijbel zegt, een hulp die bij hem past. Een vrouw die tot dezelfde soort behoort, maar van een ander geslacht is, en die anatomisch de lichaamsdelen heeft die een aanvulling vormen op wat een man heeft.

Als mensen zich afvragen waarom God mannen en vrouwen verschillend heeft gemaakt, is dat niet zo moeilijk te bedenken, zelfs als we de Bijbel niet hadden. Je kijkt naar een man, je kijkt naar een vrouw: in de meeste opzichten zijn ze zo'n beetje hetzelfde. Ze hebben twee ogen op dezelfde plaats, een neus, een mond, dezelfde basisvorm van het lichaam. Een paar verschillen in lichaamsvorm, maar het lichaam van sommige vrouwen ziet er ongeveer hetzelfde uit als dat van een man, en dat van sommige mannen ziet er ongeveer hetzelfde uit als dat van een vrouw. Maar de onderscheidende kenmerken liggen allemaal op het gebied van één activiteit, en dat is voortplanting. Vrouwen hebben inwendige organen die mannen niet hebben en die uitsluitend voor de voortplanting dienen. Mannen hebben uitwendige en inwendige organen die vrouwen niet hebben en die ook uitsluitend dat doel dienen. Dat is het verschil tussen de anatomie van de man en de vrouw. Ze zijn grotendeels hetzelfde. Ze hebben grotendeels allemaal dezelfde lichaamsdelen, behalve de delen die met voortplanting te maken hebben.

Het zou dus duidelijk moeten zijn waarom God geen twee mannen heeft gemaakt, maar een man en een vrouw. Hij heeft dat verschil gemaakt zodat er geslachtelijke voortplanting mogelijk zou zijn. En het voortbrengen van nageslacht was wat God voor ogen had toen Hij überhaupt seks schiep.

11

Het huwelijk en godvruchtig nageslacht

In Maleachi hoofdstuk 2 — ik heb dit al eerder ter sprake gebracht, maar we hebben het nu over seksuele moraal — moet je begrijpen waar het om gaat. In Maleachi 2 roept God bepaalde Israëlieten ter verantwoording omdat ze van hun vrouwen gescheiden zijn, en er wordt gezegd dat ze daarmee trouweloos hebben gehandeld. Ze hebben trouweloos gehandeld tegenover hun vrouwen. In vers 15 staat:

> Heeft Hij er niet maar één gemaakt, hoewel Hij nog geest overhad? En waarom die ene? Hij zocht een goddelijk nageslacht. Daarom, wees op uw hoede met uw geest, en handel niet trouweloos tegen de vrouw van uw jeugd.
>
> MALEACHI 2:15

(Vertalersnoot: de spreker gebruikt hier een Engelse weergave met ‘Did God not make them one?’: ‘Heeft God hen niet één gemaakt?’ Daarop berust zijn uitleg over de vereniging van man en vrouw. Het Nederlandse citaat hierboven verwoordt dit anders.)

Met ‘Hij’ wordt God bedoeld.

Hij verwijst naar Genesis 2:24, toen God zei:

> Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zich aan zijn vrouw hechten; en zij zullen tot één vlees zijn.
>
> GENESIS 2:24

Heeft God het huwelijk niet geschapen?

Waarom zou God dat doen? Waarom maakte God een man en een vrouw en bracht Hij hen samen als één vlees?

Dat is het antwoord op de vraag. God maakte een man en Hij maakte een vrouw omdat Hij hoopte op godvruchtige nakomelingen. Daar heeft Hij seks voor gemaakt.

12

Seksueel genot en geboortebeperking

Seks is ook plezierig, maar God heeft het plezierig gemaakt zodat het niet verwaarloosd zou worden. Als het niet plezierig was, zouden we het waarschijnlijk niet doen. Sommige mensen zouden het doen. Sommige mensen willen kinderen en zouden seks hebben, ook als het niet plezierig was, gewoon omdat ze weten dat ze zo kinderen krijgen. Maar er zijn mensen die geen belangstelling hebben voor het krijgen van kinderen, maar wel voor genot. En dus worden ze door het genot ervan tot geslachtsgemeenschap aangetrokken, zodat die haar eigenlijke functie van voortplanting zal vervullen. Daar is het voor gemaakt. Het is een vergissing om daarom te zeggen dat seks altijd tot voortplanting moet leiden. Om te beginnen kan dat niet als een vrouw al zwanger is, of als een vrouw haar vruchtbare leeftijd voorbij is, of in allerlei andere mogelijke situaties. Als iemand een medische aandoening heeft waardoor die onvruchtbaar is, zegt de Bijbel niet dat man en vrouw niet van seks mogen genieten wanneer er geen voortplanting mogelijk is. Maar die dingen zijn een gevolg van een gevallen wereld. In een volmaakte wereld zou zulke onvruchtbaarheid niet bestaan. Het was Gods bedoeling dat seksuele voortplanting onder ideale omstandigheden baby's zou voortbrengen, en daar heeft Hij al die organen voor gemaakt.

Daarom is het zo moeilijk om te voorkomen dat het gebeurt. Daarom vinden mensen het zelfs in de ultramoderne wereld, met al onze technologie, moeilijk om een echt onfeilbare vorm van geboortebeperking te bedenken. Er zijn inmiddels allerlei technische hulpmiddelen bedacht, maar ze falen allemaal van tijd tot tijd. Ik had een vriendin die vier broers en zussen had, en ze vertelde dat haar vader eens, toen ze allemaal bij elkaar waren, zei: ‘Jij was het condoom, jij was het pessarium, jij was de

pil, jij was het terugtrekken.' Hij had alle verschillende beschikbare vormen van geboortebeperking toegepast, en toch raakten ze zwanger. Dat is het punt. Ieder van hen werd geboren terwijl er een andere vorm van geboortebeperking werd gebruikt.

Het lijkt erop dat we daar iets van zouden moeten leren. We kunnen een mens op de maan zetten, maar we kunnen niet garanderen dat seks geen baby zal voortbrengen. Ik hoorde op de radio zelfs over een geval waarbij een vrouw haar eileiders had laten afbinden en een man een vasectomie had ondergaan, en toch raakten ze zwanger. Dat is de manier die de meeste zekerheid biedt om geen kinderen te krijgen. Maar een man had een vasectomie ondergaan, zijn vrouw had haar eileiders laten afbinden, en ze raakten zwanger. Het was op de radio omdat er werd gezegd dat dit tegen alle waarschijnlijkheid in was gebeurd, met een kans van één op tien miljoen of zoiets.

Nou, het lijkt er inderdaad op dat seks heel sterk de neiging heeft om baby's voort te brengen. In sommige gevallen kan dat worden voorkomen, maar niet met honderd procent zekerheid. Daarom, wanneer God zegt dat Hij de man en de vrouw één heeft gemaakt omdat Hij godvruchtige nakomelingen zocht, en wanneer Hij de vrouw bij de man bracht en zei:

> En God zegende hen en God zei tegen hen: Wees vruchtbaar, word talrijk, vervul de aarde en onderwerp haar, en heers over de vissen van de zee, over de vogels in de lucht en over al de dieren die over de aarde kruipen!
>
> GENESIS 1:28

moeten we beseffen dat seks weliswaar een plezierige bezigheid is, maar dat het voor de voortplanting is gemaakt. Het doel ervan was voortplanting.

13

Genot losmaken van het doel van seks

Net zoals eten een plezierige bezigheid is, maar het doel ervan is niet genot. Het doel van eten is je lichaam voeden. Er zijn dingen die noodzakelijk zijn voor ons welzijn, die we misschien zouden verwaarlozen als ze niet plezierig waren. Daarom heeft God ze plezierig gemaakt. Het probleem is dat mensen voedsel soms losmaken van het idee

van voeding, en maar blijven eten en eten en eten, lang nadat ze voldoende voeding hebben binnengekregen. Of ze eten dingen die hen niet voeden, maar alleen maar lekker zijn. Dat is voedsel gebruiken op een manier waarvoor het niet bedoeld is.

Ik zeg niet dat je nooit iets mag eten dat gewoon lekker is, gewoon smakelijk. Maar we moeten beseffen wat er gebeurt als we eten in het algemeen zo benaderen: 'Het gaat alleen maar om genot. Ik wil niet bijzonder graag dat het voedsel in mijn spijsverteringsstelsel terechtkomt.' Dan steken we onze vinger in onze keel en geven we over in het toilet, zodat we ons met nog meer voedsel kunnen volstoppen. Het gaat dan immers alleen om het genot van eten.

Het is een al even vreemde scheiding om seks los te maken van het idee van voortplanting in het algemeen. Wanneer mensen seks hebben met andere mensen van hetzelfde geslacht, of met dieren, is het duidelijk dat ze niet de minste belangstelling hebben voor voortplanting, omdat ze weten dat dat in die gevallen niet kan gebeuren. Dus waarom doen ze het? Blijkbaar beleven dat soort mensen er een of andere verwrongen vorm van genot aan. Wat ze denken is: 'Seks is er voor het genot.'

14

Seksuele moraal, verwantschap en overspel

Daarom zijn christenen in onze moderne wereld niet meer in staat om op een redelijke manier argumenten aan te voeren tegen dingen als homoseksualiteit. Als mensen die bestialiteit bedrijven uiteindelijk ook hun huwelijken willen legaliseren, zullen we ook daartegen geen argumenten meer hebben. We kunnen alleen maar zeggen dat het pervers is. Iedereen weet dat het pervers is. Maar dat zouden we dertig jaar geleden ook over het homohuwelijk hebben gezegd. Nu weet niet iedereen meer dat het pervers is. Niet iedereen weet op een bepaald moment dezelfde dingen die iedereen op een ander moment wist. Iedereen weet vandaag dat bestialiteit pervers is, maar zullen ze dat over vijftig jaar nog weten? Ik weet niet of ze dat dan nog zullen weten.

Het argument tegen die dingen is Gods argument. Maar christenen hebben zelf de fout van de cultuur overgenomen door te denken dat seks eigenlijk alleen voor het genot is. Kinderen krijgen, dat is een keuze. Nou, ik denk niet dat God dat voor ogen had. Het is alsof je zegt dat eten alleen voor het genot is; voeding is een keuze. Dat is niet de meest redelijke manier om naar Gods schepping te kijken.

Maar zodra we hebben besloten dat seks in de eerste plaats voor het genot is, hebben we geen enkele reden meer over, behalve het uitdrukkelijke gebod van God dat het niet mag. Maar als het om redelijke argumenten gaat, waarom zou een man die meer genot zou beleven met een andere man, dat niet mogen? Jullie heteroseksuele mannen mogen tenslotte jullie vrouwen hebben en met hen genot beleven, maar deze man beleeft geen genot met vrouwen. Hij wil het met een man. Waarom zou je hem zijn genot ontzeggen? Of de man die het met een dier wil doen, waarom zou je hem zijn genot ontzeggen als hij daarvan opgewonden raakt? Omdat seks er niet alleen voor jouw genot is en alleen om jou op te winden. Seks is er voor het huwelijk. Het is er voor een relatie die een levenslange band is, waarin kinderen worden voortgebracht, grootgebracht en verzorgd. Daar heeft God seks voor gemaakt.

Bij die andere huwelijken die verboden zijn tussen een man en een naaste verwant, gaat het in veel gevallen ook om de kinderen. Het is gevaarlijk om je voort te planten met iemand die te nauw aan je verwant is, vanwege genetische problemen. Onder de nakomelingen van mensen die te nauw aan elkaar verwant zijn, komt vooral verstandelijke achterstand heel vaak voor. In bepaalde gemeenschappen met inteelt, zoals de zigeuners, komt een hoog percentage verstandelijke achterstand en dergelijke voor, omdat er binnen hun families sprake is van inteelt. Ze trouwen met naaste verwanten, enzovoort. God zag dat aankomen. Dus nogmaals, in veel gevallen moeten deze huwelijken worden vermeden vanwege de zorg om de voortplanting, maar dat is niet de enige reden.

Bij al die gevallen waarin het gaat om naar bed gaan met de vrouw van je naaste, de vrouw van je vader, de vrouw van je oom of de vrouw van je broer, zou je misschien zelfs kunnen denken dat het ook geldt als je vader of je broer of je oom overleden is. Ik weet het niet. Ik denk niet dat dat hier bedoeld wordt, maar dat het gaat om de tijd dat ze nog getrouwd zijn. Dit is overspel. Je zou kunnen denken dat God gewoon had moeten zeggen dat naar bed gaan met wie dan ook die niet je vrouw is, verboden is, en dat doet Hij ook. Dat is verboden. Maar Hij bespreekt deze specifieke gevallen omdat iemand er in sommige gevallen voor zou kunnen kiezen met zo iemand te trouwen, en dat is niet toegestaan.

15

Het land spuugt zijn bewoners uit

Als samenvatting daarvan staat er in vers 24:

> U mag uzelf niet verontreinigen met al die dingen, want de heidenvolken die Ik vóór u uit ga verdrijven, hebben zich met al die dingen verontreinigd,
>
> LEVITICUS 18:24

Daarmee worden de Kanaänieten bedoeld.

> zodat het land onrein geworden is. Ik zal het zijn ongerechtigheid vergelden, zodat het land zijn bewoners zal uitspuwen.
>
> LEVITICUS 18:25

Dit is een heel beeldende voorstelling van God Die de Kanaänieten uit het land verdrijft, en God brengt het oordeel over het land. Dat oordeel komt doordat de Israëlieten binnenvallen om hen te overwinnen en uit te roeien. Dat is het oordeel van God. Er staat:

Ik straf het voor het kwaad dat het heeft gedaan.

Deze verdrijving uit hun land wordt zo beschreven dat het land zo misselijk is van hun gedrag, dat het hen als het ware uitbraakt.

> Maar ú moet Mijn verordeningen en Mijn bepalingen in acht nemen. U mag geen enkele van die gruweldaden doen, de ingezetene van het land niet, en ook de vreemdeling niet die in uw midden verblijft. Want de mensen in dit land die er vóór u waren, hebben al die gruweldaden gedaan, zodat het land onrein geworden is. Laat het land u niet uitspuwen, omdat u het verontreinigt, zoals het het heidenvolk dat er vóór u was, uitgespuwd heeft.
>
> LEVITICUS 18:26-28

Dit vertelt ons iets heel belangrijks dat veel christenen niet begrijpen over Israël en het land. God heeft Abraham en zijn nageslacht beloofd dat zij het land Kanaän, het land Israël, voor altijd zouden bezitten. Daar zijn echter voorwaarden aan verbonden. Ze konden het land voor altijd bezitten, mits ze trouw bleven aan het verbond.

Iemand zei: ‘Maar God vermeldde dat niet altijd. Soms vermeldde Hij alleen dat het voor altijd van hen was. Hij noemt geen voorwaarden.’ Nou, wat dan nog? Soms noemt Hij de voorwaarden wel. Soms doet Hij dat wel, soms noemt Hij de voorwaarden niet. Betekent het feit dat Hij op de ene plaats geen voorwaarden noemt, dat we de keren dat Hij de voorwaarden wel noemt niet serieus moeten nemen? De voorwaarden vertellen ons duidelijk meer dan de keren dat er geen worden genoemd.

16

Voorwaarden bij Gods beloften en oordelen

Jeremia hoofdstuk 18 zegt zelfs dat zulke beloften, wanneer God die doet, altijd voorwaardelijk zijn, of Hij dat er op dat moment nu bij vermeldt of niet. In Jeremia 18, vers 5:

> Toen kwam het woord van de HEERE tot mij: Zou Ik met u niet kunnen doen zoals deze pottenbakker, huis van Israël? spreekt de HEERE. Zie, zoals de klei in de hand van de pottenbakker, zo bent u in Mijn hand, huis van Israël.
>
> JEREMIA 18:5-6

Laat ik wat verder lezen, vers 7.

> Het ene ogenblik doe Ik de uitspraak over een volk en over een koninkrijk dat Ik het weg zal rukken, af zal breken en zal doen ondergaan.
>
> JEREMIA 18:7

Laten we zeggen, zoals Hij zei dat Hij met Ninevé zou doen, toen Jona zei:

> En Jona begon de stad in te gaan, één dagreis. Hij predikte en zei: Nog veertig dagen en Ninevé wordt ondersteboven gekeerd!
>
> JONA 3:4

Er werden trouwens geen voorwaarden genoemd. Jona zei alleen maar:

Over veertig dagen zal Ninevé vergaan.

Hij zegt: wanneer Ik zeg dat Ik dat ga doen, dan staat er in vers 8:

> Bekeert zich dat volk waarover Ik die uitspraak heb gedaan echter van zijn kwaad, dan zal Ik berouw hebben over het kwade dat Ik het dacht aan te doen.
>
> JEREMIA 18:8

Als dat volk zich bekeert, zoals Ninevé deed, zal Ik het niet doen. Ik heb gezegd dat Ik het zou doen. Ik heb hun in dat geval niet eens gezegd dat er voorwaarden waren. Ik heb alleen gezegd dat Ik jullie ga vernietigen, maar als ze zich bekeren, doe Ik het niet. Ik hoef de voorwaarden niet te noemen. De voorwaarden zijn er altijd.

Dan noemt Hij het andere geval, in vers 9:

> Het andere ogenblik doe Ik de uitspraak over een volk en over een koninkrijk dat Ik het zal bouwen en planten.
>
> JEREMIA 18:9

Nou, voor zover ik weet, is er maar één volk waarover God dat ooit heeft gezegd, en dat was Israël.

> Doet het echter wat kwaad is in Mijn ogen door niet te luisteren naar Mijn stem, dan zal Ik berouw hebben over het goede waarmee Ik zei het goed te doen.
>
> JEREMIA 18:10

Dit is een algemene uitspraak. Telkens wanneer Ik zeg dat Ik een volk ga oordelen vanwege zijn slechtheid, zal Ik van gedachten veranderen als ze zich van hun slechtheid bekeren. Telkens wanneer Ik zeg dat Ik een volk ga zegenen, zal Ik van gedachten veranderen als ze zich tegen Mij keren en Mij ongehoorzaam zijn. Dit is Mijn algemene regel. Misschien noem Ik die niet elke keer. Ik hoef niet elke keer de voorwaarden te noemen wanneer Ik een belofte doe of een dreigement uitspreek. De voorwaarden liggen erin besloten.

17

Israëls landbezit vereist verbondstrouw

Zo is het ook met het land Kanaän. God heeft Israël het land Kanaän niet onvoorwaardelijk gegeven, evenmin als Hij de Kanaänieten het land onvoorwaardelijk had gegeven. Zij mochten daar zijn totdat ze zo weerzinwekkend waren dat God het land hen liet uitspuwen. Maar Hij zegt tegen Israël:

> Laat het land u niet uitspuwen, omdat u het verontreinigt, zoals het het heidenvolk dat er vóór u was, uitgespuwd heeft.
>
> LEVITICUS 18:28

Jullie kunnen er evenmin onvoorwaardelijk aanspraak op maken als zij dat konden.

Hier maken christenen echt een enorme fout. Ze denken dat Israël vandaag, of op welk moment dan ook, onvoorwaardelijk aanspraak op het land kan maken, zelfs als ze Gods verbond schenden. Dat is nooit waar geweest. Het was niet waar in het Oude Testament; het is nu niet waar. God zegt dat ook elders, in Deuteronomium 28. Vanaf vers 15 spreekt Hij over alle vervloekingen die Hij over Israël zal brengen als ze Zijn verbond schenden. Onder de vervloekingen noemt Hij:

> En het zal gebeuren, zoals de HEERE Zich over u verblijdde om u goed te doen en u talrijk te maken, dat de HEERE Zich zo over u zal verblijden om u om te brengen en weg te vagen. U zult weggerukt worden uit het land waar u naartoe gaat om het in bezit te nemen.
>
> DEUTERONOMIUM 28:63

Het land kan dus Israëlieten uitspuwen, net zoals het Kanaänieten kan uitspuwen.

Vers 29:

> Want al wie ook maar één van al die gruweldaden doet, de personen die ze doen, moeten uit het midden van hun volk uitgeroeid worden.
>
> LEVITICUS 18:29

Dit is het enige vers dat daadwerkelijk een straf voor deze dingen noemt. Maar hoofdstuk 20 zal sommige ervan opnieuw doornemen, ze opsommen en er specifieke straffen aan verbinden. Hier in hoofdstuk 18 hebben we voornamelijk een opsomming van de verboden relaties, zonder dat de straf wordt aangegeven. Al wordt de straf in vers 29 wel in algemene zin genoemd: mensen zullen uit het midden van hun volk worden uitgeroeid. We zullen bekijken wat dat betekent wanneer we bij hoofdstuk 20 komen.

> Daarom moet u Mijn voorschriften in acht nemen en geen van die gruwelijke gebruiken die vóór u gedaan zijn, navolgen, en u daardoor niet verontreinigen. Ik ben de HEERE, uw God.
>
> LEVITICUS 18:30

18

Heilig leven en voedsel voor de armen

Hoofdstuk 19 bevat allerlei morele wetten over heiligheid, en veel daarvan zijn natuurlijk herhalingen van dingen die we eerder elders hebben gelezen.

> De HEERE sprak tot Mozes: Spreek tot heel de gemeenschap van de Israëlieten, en zeg tegen hen: Heilig moet u zijn, want Ik, de HEERE, uw God, ben heilig.
>
> LEVITICUS 19:1-2

Dan spreekt Hij in vers 3 over het eren van hun ouders en het houden van de sabbat. Dat is niet nieuw; dat staat in de Tien Geboden. In vers 4 zegt Hij dat ze zich niet tot afgoden moeten wenden en geen beelden moeten maken. Dat staat ook in de Tien Geboden. De verzen 5 tot en met 8 gaan eigenlijk over de dankoffers, die we al hebben bestudeerd. In wezen wordt daar alleen gezegd dat het vlees van het dankoffer gegeten moet worden op dezelfde dag dat het wordt geofferd, of op de volgende dag, maar niet op de derde dag. Je mag het na de derde dag niet eten. Dat zijn de verzen 5 tot en met 8.

De verzen 9 en 10 bevatten de wetten over het nalezen voor de armen.

> Wanneer u nu de oogst van uw land binnenhaalt, mag u de rand van uw akker niet helemaal afmaaien, en wat van uw oogst is blijven liggen, mag u niet oprapen. U mag ook uw wijngaard niet nalopen en de afgevallen druiven van uw wijngaard niet oprapen. U moet ze voor de arme en voor de vreemdeling achterlaten. Ik ben de HEERE, uw God.
>
> LEVITICUS 19:9-10

Dus wanneer je je graan oogst of de druiven uit je wijngaard verzamelt, moet je daar bewust een deel van achterlaten. Als er tijdens het verzamelen iets op de grond valt, ga je het niet oprapen. Dat is nalezen. Nalezen is de tweede oogst. Bij de eerste oogst ga je erdoorheen en verzamel je gewoon alles. Nalezen zou een tweede oogst zijn: graan dat de eerste keer is overgeslagen, druiven die de eerste keer zijn overgeslagen, wat er op de grond is gevallen. Dat blijft liggen zodat de armen kunnen komen om het na te lezen.

Ik had een vriend die deel uitmaakte van een godsdienst die helemaal niet in materialisme geloofde. Ze geloofden niet dat christenen iets mochten bezitten. Ze mochten geen baan hebben; ze mochten niets bezitten. Dus sliepen ze natuurlijk onder bruggen en aten ze uit afvalcontainers achter winkels, enzovoort. Winkels gooien hele trays eieren weg omdat één ei een gebroken schaal heeft. Ze gooien dan een heleboel goede eieren weg. Ze gooien hele stukken kaas van achttien kilo weg omdat er aan één kant een beetje schimmel op zit. Ze gooien voedsel weg dat een beetje over de datum is.

Deze man at dus, binnen de gemeenschap waar hij bij hoorde, voornamelijk voedsel dat was weggegooid. Goed voedsel, maar het was in afvalcontainers gegooid. Hij noemde dat aren lezen in de stad. Dat is er eigenlijk geen slechte benaming voor. Er worden door de mensen allerlei dingen weggegooid die nog heel goed eetbaar zijn. Ik raad je niet aan om uit afvalcontainers te eten, maar het is nu eenmaal zo dat hij me vertelde over allerlei prachtige dingen die hij van tijd tot tijd in afvalcontainers vond. Hij schepte erover op, maar hij noemde het aren lezen in de stad, en dat is het beslist ook. Als het grootste deel van de bevolking alles heeft genomen wat het wil hebben, blijft er nog wat goed voedsel over voor de armen. Het werd voor hen op de akkers of in de wijngaarden achtergelaten, zodat ze het konden meenemen.

19

Eerlijkheid en rechtvaardige behandeling

Vers 11 tot en met 13 zeggen in wezen alleen maar:

> U mag niet stelen, u mag niet liegen en iemand mag zijn naaste niet bedriegen. U mag geen valse eed afleggen in Mijn Naam, en zo de Naam van uw God ontheiligen. Ik ben de HEERE. U mag uw naaste niet afpersen en niet beroven. Het arbeidsloon van de dagloner mag niet de nacht bij u overblijven tot de volgende morgen.
>
> LEVITICUS 19:11-13

Met andere woorden, wees eerlijk. Het is een nadere uitwerking van het gebod om geen vals getuigenis tegen je naaste af te leggen. Maar ook liegen in het algemeen, wat meer omvat dan alleen een vals getuigenis afleggen, wordt in deze verzen genoemd en verboden.

Aan het eind van vers 13 staat:

Je mag het loon van iemand die je inhuurt niet de hele nacht tot de volgende ochtend achterhouden.

De gemiddelde arbeider was in die tijd straatarm, en een man werkte en kreeg aan het eind van de dag zijn loon. Hij had dat loon aan het eind van de dag nodig, omdat hij eten moest kopen om die avond te eten. Ze hadden eigenlijk geen voedselvoorraad in huis. Daar waren ze te arm voor. Dus moesten ze hun eten vers kopen en het aan het eind van hun werkdag opeten. Daarom wordt hier gezegd dat je het loon op tijd moet betalen. Houd het loon van je arbeider niet de hele nacht achter. Dit zou in wezen betekenen dat je op tijd aan je betalingsverplichtingen moet voldoen. Je hebt arbeiders, een elektriciteitsbedrijf, een verhuurder. Je bent hun op een bepaalde datum geld verschuldigd; betaal hen op tijd. Houd het niet tot later achter.

Vers 14:

> U mag een dove niet vervloeken en vóór een blinde mag u geen struikelblok neerleggen, maar u moet uw God vrezen. Ik ben de HEERE.
>
> LEVITICUS 19:14

Dit is gewoon treiteren. Dit is gewoon misbruik maken van mensen met een beperking. Dat is verboden.

Vers 15:

> U mag geen onrecht doen in de rechtspraak, u mag geen partij trekken voor de arme en de aanzienlijke niet voortrekken. Op rechtvaardige wijze moet u uw naaste oordelen.
>
> LEVITICUS 19:15

Dat wil zeggen dat ze bij hun rechtspraak blind moeten zijn. Ze mogen de rijken, die hen kunnen omkopen, niet voortrekken. En ze mogen de armen niet voortrekken, alleen maar uit medelijden. De man die het recht aan zijn kant heeft, is de man die de rechtbanken in het gelijk moeten stellen, ongeacht of hij rijk of arm is. Ze moeten blind zijn voor zijn omstandigheden, behalve voor het onrecht waarover de zaak gaat.

> U mag onder uw volksgenoten niet met lasterpraat rondgaan, u mag uw naaste niet naar het leven staan. Ik ben de HEERE.
>
> LEVITICUS 19:16

Dat zou neerkomen op een vals getuigenis afleggen, laster, roddel. De spreker gebruikt hier het Engelse woord ‘talebearer’, een ouderwets woord voor een roddelaar.

20

Je naaste en je vijanden liefhebben

Vers 17 en 18:

> U mag in uw hart uw broeder niet haten. U moet uw naaste zeker terechtwijzen, zodat u geen zonde op hem laadt. U mag geen wraak nemen of een wrok koesteren tegen uw volksgenoten, maar u moet uw naaste liefhebben als uzelf. Ik ben de HEERE.
>
> LEVITICUS 19:17-18

Dat is het vers dat acht keer in het Nieuwe Testament wordt aangehaald. Het is duidelijk een van de meest aangehaalde verzen in het Nieuwe Testament. Het wordt aangehaald door Jezus, Paulus en Jakobus. Jezus haalt het aan in Mattheüs 22:39 en zegt dat het het tweede grote gebod is, na het eerste, namelijk:

> En u zult de Heere, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht. Dit is het eerste gebod.
>
> MARKUS 12:30

Dus Jezus noemt het in Mattheüs 22:39 het tweede grote gebod.

Jakobus hoofdstuk 2, vers 8 haalt het aan als wat hij de koninklijke wet noemt, of de wet van de koning. Koninklijk betekent ‘van de koning’. Het is dus de koninklijke wet:

> Als u echter de koninklijke wet volbrengt, volgens de Schrift: U zult uw naaste liefhebben als uzelf, dan handelt u goed.
>
> JAKOBUS 2:8

Het is een belangrijke wet.

In de tijd van Jezus waren de rabbijnen gaan zeggen:

> U hebt gehoord dat er gezegd is: U moet uw naaste liefhebben en uw vijand moet u haten.
>
> MATTHEÜS 5:43

Jezus wijst er in Mattheüs hoofdstuk 5 op dat dit is wat de rabbijnen zeiden. Hij zegt:

Jullie hebben gehoord dat er vroeger tegen de mensen werd gezegd dat je van je naaste moet houden en je vijand moet haten.

Dat is Mattheüs 5:43. Maar Jezus zei:

> Maar Ik zeg u: Heb uw vijanden lief; zegen hen die u vervloeken; doe goed aan hen die u haten; en bid voor hen die u beledigen en u vervolgen;
>
> MATTHEÜS 5:44

> U mag in uw hart uw broeder niet haten. U moet uw naaste zeker terechtwijzen, zodat u geen zonde op hem laadt. U mag geen wraak nemen of een wrok koesteren tegen uw volksgenoten, maar u moet uw naaste liefhebben als uzelf. Ik ben de HEERE.
>
> LEVITICUS 19:17-18

Dat wordt geboden. Je merkt dat hier niets staat over:

‘Haat je vijand.’ De Farizeeën, de rabbijnen, hadden dat dus zelf als alternatief bedacht. Je moet je naaste liefhebben, maar je hoeft je vijanden niet lief te hebben. Je moet hen haten. Maar het Oude Testament zegt juist dat je je vijand moet liefhebben. Dat leert het in Exodus, in Spreuken en op andere plaatsen. Het was dus verkeerd dat de rabbijnen zeiden:

> U hebt gehoord dat er gezegd is: U moet uw naaste liefhebben en uw vijand moet u haten.
>
> MATTHEÜS 5:43

21

Vreemdelingen helpen en wrok uitspreken

Sterker nog, in vers 33 tot en met 34 van dit hoofdstuk staat:

> Wanneer een vreemdeling bij u in uw land verblijft, mag u hem niet uitbuiten. De vreemdeling die bij u verblijft, moet voor u zijn als een ingezetene onder u. U moet hem liefhebben als uzelf, want u bent zelf vreemdelingen geweest in het land Egypte. Ik ben de HEERE, uw God.
>
> LEVITICUS 19:33-34

Dus de vreemdeling die bij je komt wonen, moet je liefhebben zoals je jezelf liefhebt, niet alleen je gewone Joodse naaste en broeder.

Toen een schriftgeleerde Jezus vroeg naar het liefhebben van je naaste als jezelf, in Lukas hoofdstuk 10, vers 29, zei de wetgeleerde:

> Maar hij wilde zichzelf rechtvaardigen en zei tegen Jezus: Wie is mijn naaste?
>
> LUKAS 10:29

En hij baseert dat op dit vers.

‘Ik zie in de Schriften dat ik verplicht ben mijn naaste lief te hebben, maar niet iedereen is mijn naaste, dus ben ik niet verplicht iedereen lief te hebben. Wilt U mij alstublieft vertellen wie mijn naaste is, zodat ik weet wie ik verplicht ben lief te hebben?’

Uit die vraag kwam Jezus’ antwoord in het verhaal van de barmhartige Samaritaan voort. Het verhaal van de barmhartige Samaritaan vertelt ons dat er een man was die een Jood was en een man die een Samaritaan was. De Jood verkeerde in moeilijkheden en de Samaritaan hielp hem, bewees hem liefde. Jezus zei:

> Wie van deze drie denkt u dat de naaste geweest is van hem die in handen van de rovers gevallen was?
>
> LUKAS 10:36

Het punt hier is dat de Samaritaan niet alleen uit een ander land kwam en een andere godsdienst had dan de Jood. Ze behoorden ook nog eens tot volken die vijandig tegenover elkaar stonden. Jezus geeft het voorbeeld van iemand die Hij een naaste noemt. Die kwam zijn verplichting na om als naaste liefde te betonen aan een naaste die niet dichtbij woonde, die in een ander land woonde en een andere godsdienst had dan de godsdienst van Israël. De twee etnische groepen stonden vijandig tegenover elkaar. Er waren raciale spanningen tussen de Joden en de Samaritanen.

Wat Jezus zegt, is dat zo ongeveer iedereen je naaste is, ongeacht hoe ver hij van je af staat in je overtuigingen, in geografisch opzicht, zelfs in wat je voor hem voelt. Iedereen die in nood verkeert en die je kunt helpen, is je naaste. Dat zei Jezus.

In vers 17 zegt God:

> U mag in uw hart uw broeder niet haten. U moet uw naaste zeker terechtwijzen, zodat u geen zonde op hem laadt. U mag geen wraak nemen of een wrok koesteren tegen uw volksgenoten, maar u moet uw naaste liefhebben als uzelf. Ik ben de HEERE.
>
> LEVITICUS 19:17-18

Dat betekent dat je niet stilletjes wrok moet koesteren. Je moet niet een of andere haat tegen iemand in je hart blijven koesteren. In plaats daarvan moet je het ter sprake brengen. Je moet hem terechtwijzen.

Dat zei Jezus toch ook, in Lukas hoofdstuk 17, vers 3? Hij zei:

> Let op uzelf. Als uw broeder tegen u zondigt, wijs hem terecht. En als hij zich bekeert, vergeef hem.
>
> LUKAS 17:3

(Vertalersnoot: de spreker noemt vers 1, maar haalt vers 3 aan.)

In plaats van wrok te koesteren en verbitterd te zijn tegenover je broeder wanneer hij tegen je zondigt, zei Jezus dat je hem moet terechtwijzen. Koester geen kwade gevoelens in je hart. Je hoort je naaste lief te hebben. Laat niet toe dat iets wat hij heeft gedaan je ervan weerhoudt hem lief te hebben. Breng het liever openlijk ter sprake en ruim het uit de weg.

want je hoort hem lief te hebben zoals je jezelf liefhebt.

22

Vermenging als beeld van onheiligheid

Vers 19:

> U moet Mijn verordeningen in acht nemen. Van uw dieren mag u niet twee verschillende soorten laten paren, uw akker mag u niet met twee verschillende soorten zaad inzaaien, en een bovenkleed uit twee verschillende soorten stof vervaardigd, mag u niet dragen.
>
> LEVITICUS 19:19

Hier staan drie dingen: het kruisen van dieren, het vermengen van verschillende soorten dieren bij het fokken; het mengen van stoffen, twee verschillende soorten stof; en het hebben van meer dan één soort graan op dezelfde akker. We overtreden die

regels voortdurend. Veel van de planten en dieren die we in de landbouw voortbrengen, zijn kruisingen, en veel van de kledingstukken die we dragen, bestaan uit een mengsel van stoffen. Is dat verkeerd?

Ik geloof dat dit een ceremoniële symboliek heeft. Ik geloof dat het in feite alleen maar zegt dat je ongelijksoortige dingen niet moet vermengen. Je moet de verschillen erkennen die God heeft aangebracht. Het is niet zozeer dat de specifieke vermenging die hier wordt genoemd moreel verkeerd is. Ze staat veeleer voor het vermengen van dingen die in moreel opzicht niet hetzelfde zijn. Je moet geen mengsel hebben van gerechtigheid en ongerechtigheid, of reinheid en onreinheid, of ongelijksoortige dingen, ongelijksoortig karakter of ongelijksoortige geestelijke eigenschappen. Je moet in alle opzichten consequent zijn, zoals een kledingstuk dat helemaal van linnen of helemaal van wol is, zonder dat er iets anders, iets ongelijksoortigs, doorheen is gemengd.

Ik geloof niet dat dit morele kwesties zijn. Ik geloof dat ze symbolisch weergeven dat God zegt: ‘Vermeng geen dingen die in geestelijke zin niet op elkaar lijken.’ Het is zoals toen Paulus zei:

> Vorm geen ongelijk span met ongelovigen, want wat heeft gerechtigheid gemeenschappelijk met wetteloosheid, en welke gemeenschap is er tussen licht en duisternis? En welke overeenstemming is er tussen Christus en Belial? Of wat deelt een gelovige met een ongelovige? Of welk verband is er tussen de tempel van God en de afgoden? Want u bent de tempel van de levende God, zoals God gezegd heeft: Ik zal in hun midden wonen en onder hen wandelen, en Ik zal hun God zijn en zij zullen Mijn volk zijn.
>
> 2 KORINTHE 6:14-16

Dat zijn dingen die niet op elkaar lijken. Die vermeng je niet. In die context staat er:

Verbind je niet aan ongelovigen.

Ik denk dat deze regels met dat denkbeeld te maken hebben, dat door deze specifieke voorbeelden symbolisch wordt uitgebeeld.

23

Seks met een verloofde slavin

> En wanneer een man met een vrouw geslapen heeft en gemeenschap met haar gehad heeft, terwijl zij als slavin voor een andere man bestemd is en nog niet daadwerkelijk vrijgekocht of vrijgelaten is, dan moet er straf komen. Zij mogen niet gedood worden, want zij was nog niet in vrijheid gesteld. Hij moet dan zijn schuldoffer voor de HEERE bij de ingang van de tent van ontmoeting brengen, een ram als schuldoffer. Dan zal de priester met de ram van het schuldoffer verzoening voor hem doen voor het aangezicht van de HEERE over zijn zonde, die hij begaan heeft, en hem zal vergeving worden geschonken van zijn zonde, die hij begaan heeft.
>
> LEVITICUS 19:20-22

Er waren wetten over het slapen met een vrouw die niet getrouwd of verloofd was, en er zijn andere wetten over het slapen met een vrouw die wel getrouwd of verloofd was. Als een man sliep met een vrouw die niet getrouwd of verloofd was — met andere woorden, ze heeft zich niet aan iemand verbonden, ze is aan geen enkele man verbonden — dan verbindt hij haar aan zichzelf door met haar te slapen. Daarom moesten ze trouwen, tenzij haar vader het beslist verbood. Als een vrouw al aan een andere man verbonden was door een verloving of een huwelijk, in beide gevallen, en je sliep met haar, dan werd je ter dood gebracht, omdat dat overspel was. Dat was het ontbloten van de naaktheid van je naaste, het slapen met zijn vrouw. Maar hier hebben we een derde geval, dat daar een beetje tussenin zit. De vrouw is verloofd. Ze is niet getrouwd, maar ze is verloofd. Maar ze is geen vrije vrouw; ze is een slavin.

Mensen trouwden vaak met hun slavinnen, en een slavin die echtgenote was, werd een bijvrouw genoemd. Ze was dus verloofd om bijvrouw te worden. Ze was geen vrije vrouw.

Als een man nu met haar sliep, was dat een zonde. Hij moet een schuldoffer brengen, omdat hij verkeerd heeft gehandeld. Maar het is niet dezelfde zonde als wanneer ze een verloofde vrije vrouw was geweest. Blijkbaar komt dat doordat hij haar niet heeft vrijgelaten, hoewel ze verloofd is om de seksuele partner te worden van de man met wie ze verloofd is, en misschien de moeder van zijn kinderen. Voor hem is ze dus nog meer een soort bezit. Ze is een slavin. Ze is niet zoals een vrije echtgenote die voorrechten heeft, enzovoort. Dit zou dus als een iets minder ernstige zonde worden beschouwd dan wanneer ze een vrije vrouw was die verloofd was, want in dat geval zou de straf de dood zijn. In dit geval is het geseling. Ze moeten gegeseld worden, met de zweep geslagen, en hij zou een offer moeten brengen voor de zonde die hij heeft begaan.

(Vertalersnoot: de Engelse Bijbelweergave die de spreker gebruikt, noemt hier ‘scourging’, geseling. Het eerder aangehaalde Nederlandse citaat zegt alleen dat er straf moet komen.)

24

Vruchtbomen en verboden heidense gebruiken

Vers 23:

> Wanneer u in het land komt en allerlei vruchtbomen plant, moet u de vruchten ervan als verboden beschouwen. Drie jaar lang zullen ze voor u verboden zijn, er mag niet van gegeten worden.
>
> LEVITICUS 19:23

Je mag die niet eten; die zijn onrein voor je.

> Maar in het vierde jaar zullen alle vruchten ervan heilig zijn, tot lofzegging voor de HEERE. En in het vijfde jaar mag u de vruchten ervan eten om de opbrengst ervan voor u te vermeerderen. Ik ben de HEERE, uw God.
>
> LEVITICUS 19:24-25

Als je dus een nieuwe boom plant, laat je de vruchten de eerste drie jaar gewoon rijpen, op de grond vallen en verrotten. Je eet ze niet. Het vierde jaar neem je de vruchten en offer je die aan de Heere. Breng ze naar de tabernakel. Ze zijn voor de priesters. Ze zijn heilig voor de Heere. Het vijfde jaar, en vanaf dat moment, mag je ze zelf eten. Het idee is dus dat je, wanneer je een nieuwe fruitboom plant, de vruchten pas in het vijfde jaar mag eten.

> U mag niets eten met het bloed er nog in. U mag niet aan wichelarij doen en u mag geen wolken duiden.
>
> LEVITICUS 19:26

Het is interessant dat het occulte samen met het eten van bloed wordt genoemd. Waarschijnlijk komt dat doordat ze bij occulte rituelen vaak bloed tot zich namen als onderdeel van hun occulte praktijken. Maar het occulte wordt hier verboden, en ook in vers 31, waar staat:

> U mag u niet wenden tot de dodenbezweerders en tot de waarzeggers. U mag hen niet raadplegen, zodat u zich met hen verontreinigt. Ik ben de HEERE, uw God.
>
> LEVITICUS 19:31

Nu zegt vers 27:

> U mag de zijkanten van uw hoofd niet afscheren en de randen van uw baard mag u niet weghalen. U mag vanwege een dode geen inkerving in uw lichaam maken en geen tatoeages bij uzelf aanbrengen. Ik ben de HEERE.
>
> LEVITICUS 19:27-28

Dit verwijst waarschijnlijk naar gebruiken van de heidenen. Door tegen de Joden te zeggen dat ze dit niet mochten doen, moesten ze de praktijken van heidenen vermijden, omdat Israël heilig was. Of hier een of andere morele kwestie speelt die ook nu nog in acht genomen moet worden, is de vraag. Het is een verminking van het lichaam, en het lichaam is naar het beeld van God gemaakt.

Het is interessant dat vreemde kapsels en vreemde manieren om de baard te knippen worden genoemd als dingen die vermeden moeten worden. Naar alle waarschijnlijkheid hadden de heidense priesters en de occultisten hun eigen specifieke manier om hun baarden in model te brengen. We zullen later zien dat het de Joodse priesters verboden wordt om de hoeken van hun baarden af te knippen. Blijkbaar, misschien, lieten de heidense priesters hun baarden in een lange punt knippen, waarbij de hoeken, de randen, werden weggeknipt. Het kan zijn dat het er hier vooral om gaat te voorkomen dat ze de heidenen en de occultisten nadoen, aangezien occultisme vlak daarvoor werd genoemd.

Prostitutie wordt in vers 29 verboden. Het houden van de sabbat en het eerbiedigen van het heiligdom worden in vers 30 geboden. Zoals ik al zei, verbiedt vers 31 het occulte, mediums en waarzeggende geesten. Waarzeggende geesten zijn demonen. Zoek die niet op. Dat betekent dat je niet moet proberen via een medium contact te leggen met de doden.

25

Respect voor ouderen en eerlijke handel

Vers 32:

> U moet opstaan voor iemand met grijze haren en eer bewijzen aan een oudere. Uw God moet u vrezen. Ik ben de HEERE.
>
> LEVITICUS 19:32

Opstaan in de aanwezigheid van een oudere man was dus een culturele manier om respect te tonen voor ouderdom, en om ouderdom te eren en de Heere te vrezen. Eer oude mensen en God.

We hebben de verzen 33 en 34 gelezen over de vreemdeling die bij je woont.

> Wanneer een vreemdeling bij u in uw land verblijft, mag u hem niet uitbuiten. De vreemdeling die bij u verblijft, moet voor u zijn als een ingezetene onder u. U moet hem liefhebben als uzelf, want u bent zelf vreemdelingen geweest in het land Egypte. Ik ben de HEERE, uw God.
>
> LEVITICUS 19:33-34

De verzen 35 en 36 beginnen met ‘U mag geen onrecht doen in de rechtspraak’, zoals we ook in vers 15 zagen. Maar hier gaat het verder over maten en gewichten:

> U mag geen onrecht doen in de rechtspraak, met de lengtemaat, met het gewicht en met de inhoudsmaat. U moet een zuivere weegschaal hebben, zuivere gewichten, een zuivere efa en een zuivere hin. Ik ben de HEERE, uw God, Die u uit het land Egypte geleid heeft.
>
> LEVITICUS 19:35-36

Nu, die eerlijke weegschalen en die eerlijke maten hebben eenvoudig betrekking op het feit dat mensen op de markt elkaar vaak bedrogen door valse gewichten voor hun weegschaal te gebruiken. Je kocht dingen grotendeels op gewicht en betaalde naar gewicht. In veel gevallen hadden ze geen muntgeld, dus moesten ze voor een aankoop een bepaalde hoeveelheid zilver afwegen. Aan de andere kant van de weegschaal wogen ze dan misschien een bepaalde hoeveelheid graan af. Ze moesten de hoeveelheid bepalen van de handelswaar die werd gekocht en de hoeveelheid geld. Daarvoor gebruikte je gewichten. Je had een balans en legde de handelswaar of het geld aan de ene kant en een gewicht aan de andere kant, om te laten zien hoeveel het woog. Maar soms hadden kooplieden daaronder valse gewichten. Die hadden het verkeerde gewicht.

Het lijkt een beetje op dat gebruik waarover we vroeger hoorden: de slager op de markt die zijn vinger op de weegschaal legt terwijl de klant naar de wijzerplaat kijkt. Hij duwt de weegschaal naar beneden om het te laten lijken alsof hij de klant meer vlees geeft dan hij werkelijk doet. Daar bestaat een oud schilderij van Norman Rockwell over. Ik weet niet of je het weleens hebt gezien. Het is een prachtig schilderij, waarop een vrouw wat vlees koopt in een slagerij. Ze kijken allebei omhoog naar de wijzerplaat. De slager duwt stiekem met zijn vinger de weegschaal naar beneden, en de vrouw houdt haar vinger eronder en duwt de weegschaal omhoog. Ze kijken allebei naar de wijzerplaat, dus ze zien elkaars vingers niet. Het is een beroemd schilderij van Norman Rockwell.

Ik herinner me dat in Mad Magazine, in een van die strips van Don Martin, een vrouw wat vlees bij een slager kocht. Ze zei: ‘Probeer me niet te bedriegen. Ik zie je vinger daar op de weegschaal.’ De man keek, en zijn vinger was afgehakt. Die lag daar op de weegschaal, bij de voet. Hij miste een vinger. Zijn vinger lag op de weegschaal.

Het idee van een vinger op de weegschaal leggen om de klant te bedriegen, komt ongeveer op hetzelfde neer als voor datzelfde doel valse gewichten gebruiken. Het gaat hier over een eerlijke markt, een markt waar men oprecht handelt, waar je mensen bij het zakendoen niet bedriegt.

> U moet al Mijn verordeningen en al Mijn bepalingen in acht nemen en ze houden. Ik ben de HEERE.
>
> LEVITICUS 19:37

26

Doodstraf en uitsluiting uit het volk

Ik wil kort iets zeggen over hoofdstuk 20. Daar kan ik heel snel doorheen, omdat het zonden behandelt die in de vorige twee hoofdstukken al genoemd zijn. Het enige wat dit hoofdstuk doet, is wat de andere niet deden: er specifieke straffen aan verbinden. Vrijwel altijd is de straf de dood.

In vers 2 tot en met 5 spreekt Hij over het geven van je kinderen aan Molech. In wezen staat er in vers 2 dat degene die dat doet met stenen gestenigd moet worden. Ze worden dus door steniging ter dood gebracht. In vers 6 gaat het om degenen die mediums en waarzeggende geesten raadplegen. We hebben eerder al gezien dat dit verboden werd. Zo iemand zou uit zijn volk worden uitgeroeid.

De Bijbelvertaling gebruikt hier ‘uit zijn volk uitgeroeid worden’ voor wat in de Engelse bron ‘cut off’ heet, letterlijk ‘afgesneden worden’. Die uitdrukking wordt soms gebruikt als synoniem voor ‘gedood worden’. Over degene die Molech aanbidt, staat bijvoorbeeld in vers 2:

> U moet vervolgens tegen de Israëlieten zeggen: Iedereen uit de Israëlieten en uit de vreemdelingen die in Israël verblijven, die iemand uit zijn nageslacht aan de Molech overgegeven heeft, moet zeker gedood worden: de bevolking van het land moet hem met stenen stenigen.
>
> LEVITICUS 20:2

Maar in vers 3 staat ook over hem dat hij uit zijn volk zal worden uitgeroeid. ‘Uit zijn volk uitgeroeid worden’ betekende altijd dat iemand uit de gemeenschap werd gesloten, en soms betekende het ook dat iemand ter dood werd gebracht. Het is moeilijk te weten of er altijd de doodstraf op stond.

(Vertalersnoot: de spreker bespreekt de Engelse uitdrukking ‘cut off from his people’, letterlijk ‘van zijn volk afgesneden worden’. Hij verstaat die als uitsluiting uit de gemeenschap, soms met de dood als straf. Het Nederlandse Bijbelcitaat gebruikt ‘uitgeroeid worden’, wat sterker aan doden doet denken.)

Eén ding dat we bijvoorbeeld zullen tegenkomen, is dat iemand die met een vrouw slaapt terwijl ze ongesteld is, uit zijn volk moet worden uitgeroeid. Dat geldt voor hen allebei. Maar ik weet niet echt of dat een vergrijp is waarop de doodstraf staat. Eerder werd ons namelijk verteld dat een man die met een vrouw slaapt terwijl ze ongesteld is, zeven dagen onrein is. Dat betekent dus niet dat hij zeven dagen uit de gemeenschap wordt gesloten. Het gaat dus niet altijd om hetzelfde soort uitroeiing.

27

Doodstraffen voor seksuele overtredingen

In vers 9 staat dat iemand die zijn ouders vervloekt, ter dood gebracht zal worden. Dat stond ook al in Exodus 21:17. Vers 10: op overspel staat de doodstraf. Dat is ook bij andere gelegenheden genoemd. Een man die met de vrouw van zijn vader slaapt, wordt volgens vers 11 uitdrukkelijk ter dood gebracht. Daarvan was een geval in Korinthe. In de gemeente van Korinthe, in 1 Korinthe 5, tolereerde de gemeente ten onrechte een man die met de vrouw van zijn vader sliep. Precies wat hier verboden wordt en waarvan hier gezegd wordt dat er de doodstraf op staat.

Vers 12: een man die met zijn schoondochter slaapt, moet ter dood gebracht worden. Er is zo'n geval aan het licht gekomen op een christelijke hogeschool. Het bleek dat de directeur van die hogeschool al vele, vele jaren een verhouding had met zijn schoondochter, de vrouw van zijn zoon, en dat kwam aan het licht. Daar staat onder de wet de doodstraf op.

Vers 13: op homoseksuele seks staat de doodstraf.

> Wanneer een man met een andere man slaapt, zoals men met een vrouw slaapt, dan hebben zij beiden iets gruwelijks gedaan. Zij moeten zeker ter dood gebracht worden. Hun bloed rust op henzelf.
>
> LEVITICUS 20:13

Evenzo, als een man, in vers 14, met een vrouw en haar moeder trouwt, dan is dat niet alleen verboden. Ze zullen daarvoor met vuur verbrand worden. Ook dat is een vergrijp waarop de doodstraf staat. Seks met dieren komt ook aan de orde in vers 15 en

16. Of het nu een man of een vrouw is die met een dier paart, ze zullen ter dood gebracht worden.

Hun dood is hun eigen schuld.

28

Uitsluiting en kinderloosheid als straf

Vers 17:

> Wanneer een man zijn zuster neemt, of ze nu de dochter van zijn vader of de dochter van zijn moeder is, en hij haar schaamdelen en zij zijn schaamdelen gezien heeft, dan is dat een schande. Zij moeten daarom voor de ogen van hun volksgenoten uitgeroeid worden. Omdat hij de schaamdelen van zijn zuster ontbloot heeft, moet hij zijn ongerechtigheid dragen.
>
> LEVITICUS 20:17

Met ‘uitgeroeid worden’ kan hier bedoeld worden dat ze gedood worden, maar dat is niet helemaal duidelijk. Zoals ik al zei, zegt het volgende vers dat als een man met een menstruerende vrouw slaapt, zij uit hun volk uitgeroeid zullen worden. Toch was dat elders slechts een vergrijp waarvoor je zeven dagen onrein zou zijn. Maar die onreinheid houdt in dat je voor die periode van het volk wordt afgesneden.

Vers 19:

> Verder mag u de schaamdelen van de zuster van uw moeder en van de zuster van uw vader niet ontbloten. Omdat hij de schaamdelen van zijn bloedverwant heeft ontbloot, moeten zij hun ongerechtigheid dragen.
>
> LEVITICUS 20:19

Daar hebben we al over gehoord, maar ons wordt verteld dat degene die dat doet, of die met de vrouw van zijn oom slaapt, de naaktheid van zijn oom heeft ontbloot. Er staat:

> Een man die met zijn tante slaapt, ontbloot de schaamte van zijn oom. Zij moeten hun zonde dragen. Zij zullen kinderloos sterven.
>
> LEVITICUS 20:20

Er staat niet alleen dat ze zullen sterven, alsof het om de doodstraf gaat. Het klinkt alsof er gezegd wordt dat ze onvruchtbaar zullen zijn. Ze sterven misschien later een natuurlijke dood, maar ze zullen zonder kinderen sterven.

Dit lijkt erop te wijzen dat het bij het slapen met de vrouw van zijn oom om zijn overleden oom zou gaan. Want als hij anders met de vrouw van zijn oom sliep, zou het net als elke andere vorm van overspel zijn: daarvoor zou hij ter dood gebracht worden. Maar hier gaat het waarschijnlijk om een man die met de vrouw van zijn overleden oom trouwt. Dat is niet toegestaan, en God zal ervoor zorgen dat ze geen kinderen krijgen.

29

Een heilig volk en de ernst van de straffen

> U moet al Mijn verordeningen en al Mijn bepalingen in acht nemen en ze houden, zodat het land waar Ik u heen breng om er te wonen, u niet zal uitspuwen.
>
> LEVITICUS 20:22

Dit is de afsluiting van dit gedeelte.

> U mag niet wandelen overeenkomstig de verordeningen van het volk dat Ik vóór u uit ga verdrijven. Omdat zij al die dingen hebben gedaan, heb Ik een afkeer van hen. Tegen u heb Ik gezegd: Ú zult hun land in bezit nemen en Ík zal het u geven om het in bezit te nemen, een land dat overvloeit van melk en honing. Ik ben de HEERE, uw God, Die u van de volken afgezonderd heeft. U moet daarom onderscheid maken tussen de reine en de onreine dieren, en tussen de onreine en de reine vogels, opdat u zich niet tot een afschuw maakt met de dieren en met de vogels en met alles wat op de aardbodem kruipt, alles wat Ik voor u heb afgezonderd door het onrein te verklaren. U moet heilig voor Mij zijn, want Ik, de HEERE, ben heilig. Ik heb u van de volken afgezonderd om van Mij te zijn.
>
> LEVITICUS 20:23-26

Dan wordt er in vers 27 nog één geval genoemd waarin het occulte wordt verboden:

> Wanneer een man of een vrouw in verbinding staat met de geest van een dode, of een waarzegger is, moeten zij zeker ter dood gebracht worden. Men moet hen met stenen stenigen. Hun bloed rust op henzelf.
>
> LEVITICUS 20:27

Dat wil zeggen dat het medium zelf ter dood gebracht moet worden. Eerder, in vers 6, is het degene die het medium raadpleegt die uit zijn volk uitgeroeid zal worden. Er is dus een verschil tussen het medium en degene die dat medium raadpleegt. Het medium zelf, vrouw of man, moet gedood worden. Degene die het medium raadpleegt, wordt van het volk afgesneden, misschien alleen door uitsluiting uit de gemeenschap. Ik weet het niet zeker.

Daarmee zijn we aan het einde van dat gedeelte gekomen. Er zijn allerlei verschillende details te bespreken. Het belangrijkste waar ik op zou willen wijzen, is dat deze doodstraf, die men zich hiermee op de hals haalt, niet door christenen moet worden voltrokken. Het is niet onze taak om eropuit te gaan en heksen te doden, mediums te doden, homoseksuelen te doden, overspelers te doden, enzovoort.

Maar deze straffen laten wel zien dat deze zonden, waarvan wij er sommige misschien niet zo erg vinden — sommige lijken echt pervers, en andere lijken gewoon niet zo erg — toch allemaal in Gods ogen de dood waard zijn. Dat geeft ons dus een aansporing, ook als we niet in een land wonen waar we ter dood gebracht zouden worden als we ze deden, om te erkennen dat deze morele zaken voor God heel ernstig zijn. Zo ernstig dat je je recht om te leven verspeelt als je ze begaat.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Leviticus 18:19
- Leviticus 18:20
- Leviticus 18:22
- Leviticus 18:23
- Leviticus 20:11
- Leviticus 20:16-17
- Leviticus 18:1-3
- Leviticus 18:2-4
- 1 Korinthe 6:13
- 1 Korinthe 6:14-18
- 1 Korinthe 6:19-20
- Leviticus 18:4
- Leviticus 18:5
- Leviticus 18:6
- Leviticus 18:9
- Leviticus 18:18
- Leviticus 18:10
- Leviticus 18:11

- Leviticus 18:12
- Leviticus 18:13-14
- Leviticus 18:15-17
- Leviticus 18:18-19
- Genesis 2:18
- Genesis 1:28
- Maleachi 2:15
- Genesis 2:24
- Leviticus 18:24
- Leviticus 18:25
- Leviticus 18:26-28
- Jeremia 18:5-6
- Jeremia 18:7
- Jona 3:4
- Jeremia 18:8
- Jeremia 18:9
- Jeremia 18:10
- Leviticus 18:28
- Deuteronomium 28:63
- Leviticus 18:29
- Leviticus 18:30
- Leviticus 19:1-2
- Leviticus 19:9-10
- Leviticus 19:11-13
- Leviticus 19:14
- Leviticus 19:15
- Leviticus 19:16
- Leviticus 19:17-18
- Markus 12:30
- Jakobus 2:8
- Mattheüs 5:43
- Mattheüs 5:44
- Leviticus 19:33-34
- Lukas 10:29
- Lukas 10:36

- Lukas 17:3
- Leviticus 19:19
- 2 Korinthe 6:14-16
- Leviticus 19:20-22
- Leviticus 19:23
- Leviticus 19:24-25
- Leviticus 19:26
- Leviticus 19:31
- Leviticus 19:27-28
- Leviticus 19:32
- Leviticus 19:35-36
- Leviticus 19:37
- Leviticus 20:2
- Leviticus 20:13
- Leviticus 20:17
- Leviticus 20:19
- Leviticus 20:20
- Leviticus 20:22
- Leviticus 20:23-26
- Leviticus 20:27

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.